

دعوت کودکان و نوجوانان به نماز و مسجد

نرگس مولایی دزکی

نیلوفر نجبر فارسانی

سیده زهرا کیانی هرچگانی

فاطمه کاظمیان چالش

نیلوفر مطلبی چالستری

عنوان و نام پدیدآور	دعوت کودکان و نوجوانان به نماز و مسجد/ مولفان نورگس مولایی دزکی ... و دیگران
مشخصات نشر	فیض آباد مهولات: انتشارات جالیز، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۰۷ ص.
شابک	۱۷۰۰۰ ریال : ۶-۹۰-۹۹۲۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	مولفان نورگس مولایی دزکی، نیلوفر رنجب فارسانی، سیده زهرا کیانی هرچگانی، فاطمه کاظمیان چالشری، نیلوفر مطلبی چالشری.
یادداشت	کتابنامه: ص. ۸۷ - ۹۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	نماز -- ادبیات کودکان و نوجوانان: Salat -- Juvenile literature
موضوع	حاز -- فلسفه -- ادبیات کودکان و نوجوانان: Salat Juvenile literature -- Philosophy
موضوع	تربیت دینی اسلامی برای کودکان: Islamic religious education of children
شناسه افزوده	مولف دزکی نورگس، ۱۳۷۱ -
رده بندی کنگره	۱۳۸۷/د/ب۱ رده بندی دیویی: [ج ۳۵۳/۲۹۷]
شماره کتابشناسی ملی	۵۰،۳۲۳۵

دعوت کودکان و نوجوانان به نماز و مسجد

مؤلفان: رگس مولایی دزکی، نیلوفر رنجب فارسانی، سیده زهرا کیانی هرچگانی، فاطمه کاظمیان چالشری، نیلوفر مطلبی چالشری

ناشر: نشر جالیز

چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۷ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۱۰۷

قیمت: ۱۷۰،۰۰۰ ریال

شابک: ۶-۹۰-۹۹۲۷-۶۰۰-۹۷۸

طراح جلد: صالح مقدم

ویراستاری: محمد ناصر مرادپور

صفحه آرائی: محمد قرانی

حق چاپ محفوظ است

آدرس: خراسان رضوی مهولات، مدرسه پ ۴ پ ۱۰ تلفن تماس: ۰۵۱۵۶۷۲۸۷۹۷-۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳

دفتر پخش: مشهد، پیروزی ۱۷ پلاک ۱۵ واحد ۳ تلفن تماس: ۰۹۱۵۸۳۱۹۵۳۵

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	اهمیت نماز
۷	تعاریف
۱۰	فلسفه نماز
۱۱	نقش نماز در تشکیل هویت دینی
۱۲	تبیین مفاهیم اصلی
۱۵	تأثیرات اخلاقی نماز
۱۶	تأثیرات اجتماعی نماز
۱۷	تأثیرات سیاسی نماز
۱۹	رابطه دین و هویت یابی انسان
۲۲	راهکارهای دعوت به مسجد
۲۴	اهمیت حضور در مسجد
۲۴	فضایل مسجد و آثار رفت و آمد به آن
۲۵	الف - «مسجد، زیارتگاه موحدان»
۲۶	ب) دیدار فرشتگان با اهل مسجد
۲۷	ج) تهدیدهای دین نسبت به افراد گریزان از مسجد
۲۸	نوجوانی و جوانی و ویژگی های آن دوران
۲۹	عوامل موثر در جذب جوانان به مسجد و نقش آنها

۱. خانواده ۲۹
۲. مسجد ۳۲
- الف- ویژگی ها و خصوصیات مسجد موثر در جذب جوانان ۳۲
- ۱- فضای مناسب و ظواهر جذب آن (احداث و زیبا سازی مساجد و نماز خانه ها) ۳۲
- ۲- نظافت و پاکیزگی مسجد ۳۳
- ۳- ایجاد امکانات ورزشی ۳۴
- ب. هنر، امنای مسجد ۳۴
- ج: امام جماعت ۳۶
۱. ثابت بودن امام جماعت ۳۷
۲. توانایی عملی ۳۷
۳. نظم و انضباط ۳۸
۴. برخورداری مسجد از امام جماعت خوش خلق ۳۸
۵. بیان ساده و شیوا ۳۸
۶. ابتکار و خلاقیت ۳۹
۷. احترام و تواضع ۳۹
۸. آراستگی ظاهری ۴۰
۹. داشتن روحیه پذیرش حقیقت ۴۰
۱۰. سعه صدر ۴۱
- نقش رسانه گروهی در جذب جوانان به مسجد ۴۲
- وظایف صدا و سیما ۴۳
- نقش نماز و مسجد در تربیت قرآنی فرزندان ۴۵

- ۴۹..... راهکارهای دعوت به نماز در دوره کودکی
- ۴۹..... (الف) ویژگی‌های روانشناختی دوره کودکی دوم (هفت تا دوازده)
- ۵۳..... (ب) روش‌های ویژه دوره کودکی دوم: آموزش و درونی کردن
- ۵۶..... شیوه اول. آموزش شفاهی
- ۵۷..... دوم. آموزش عملی
- ۵۸..... ۱. نظارت، مراقبت، تذکر و تصحیح اشتباهات
- ۵۹..... ۲. استفاده از ابزارهای مناسب
- ۵۹..... ۳. رفع موانع و مهیا کردن زمینه
- ۶۱..... ۴. آرایه الگرم
- ۶۲..... ۵. ترغیب و ترهیب مدارس تربیتی
- ۶۶..... ۶. نمایش جذابیتها و جلوه‌های آمل و زیبای عبادت
- ۶۷..... ۷. تشویق و تنبیه
- ۶۷..... اهمیت و فایده های نماز جماعت
- ۷۶..... برپایی نماز جماعت در مدارس
- ۷۸..... اهمیت نماز برای دانش آموزان
- ۸۱..... موانع برگزاری نماز جماعت در مدارس
- ۸۷..... فعالیت هایی در جهت ترویج نماز در مدارس
- ۸۹..... نماز در دوران نوجوانی
- ۹۰..... راهکارهای دعوت به نماز در دوره نوجوانی
- ۹۰..... (الف) ویژگی‌های روانشناختی دوره نوجوانی (دوازده تا هجده)
- ۹۲..... (ب) روش‌های ویژه دوره نوجوانی

۱. تحکیم و تعمیق بنیانهای اعتقادی ۹۲
۲. ترغیب و ترهیب، انذار و تبشیر، تشویق و تنبیه ۹۵
۳. معرفی الگو ۹۵
۴. انتخاب دوستان مناسب ۹۶
۵. شرکت در اجتماعات مذهبی و متعهد ۹۶
- دیگر: ملل و اثر بر گرایش دانش آموزان به نماز ۹۷
- پیشینه تحقیق در مورد دلایل گرایش و عدم توجه به نماز در دانش آموزان ۹۸
- منابع و مواخذ ۱۰۴

مقدمه

نماز میراث تمامی انبیاء است هر پیامبری که مبعوث به رسالت شد. انسان‌ها را به نماز دعوت کرد و به آن سفارش نمود. قرآن کریم در سوره مریم آیه ۳۱ از دعوت به نماز حضرت عیسی (ع) و در آیات بعد از دعوت، به نماز حضرت اسماعیل (ع) یاد کرده است. در سوره طه خداوند به پیامبری (ص) می‌فرماید: «خوانده و پیروان خود را به نماز امر کن و در این دعوت شکیا باش نماز کشتی نجات است که همه افراد بخصوص کودکان و نوجوانان و جوانان را از طوفانها و خیزاب ماعبر می‌دهد و به ساحل آرامش و رستگاری می‌رساند.

نماز، تقدیم حمد و تسبیح به درگاه خالق منان و کامل ترین پاسخ به عالی ترین نیاز انسان؛ فرصتی برای طراوت بخشیدن روح و پناه برای نیل به اوج کمال «نماز». یعنی کمال جویی است. یکی از اساسی ترین ارکان حیات «نماز». «مخالق و زینت بخش شخصیت و منش مؤمنان است، تمدن، فرهنگ، زندگی و تحرک جوانان است.

در میان عبادات، نماز دارای ارزش والا و اهمیت بسزایی است که از پیشینه ای دیرینه و ماندگار برخوردار است. در قرآن کریم از زبان حضرت عیسی - علیه السلام نقل شده که فرموده:

«خداوند مرا به نماز و زکات سفارش کرده است تا آنگاه که زنده ام» (سوره مریم آیه ۳۱)

نماز، چون کعبه ای است که سایر اعمال عبادی بر گرد آن می‌گردد و با آن ارتباط ناگسستی و محکمی دارد، در قرآن، نماز همپای زکات ذکر شده و اعمال سیاسی - عبادی حج با همه ارزش فراگیرش، بدون نماز طواف، ناقص و باطل است. جهاد نیز روح، معنا و انگیزه خود را از نماز می‌گیرد. در اصل، همه اعمال عبادی اسلام، اعم از فردی و اجتماعی، به نحوی با نماز پیوند و تحت تأثیر مستقیم آن قرار دارند.

نخستین کسی که پس از پیامبر گرامی اسلام به ادای نماز افتخار یافت و مدال معنوی این عبادت استوار اسلامی را به گردن آویخت، علی علیه السلام بود.

از دیدگاه امیر المؤمنین - علیه السلام - نماز نشانه ملکیت اسلامی و عملی است که مسلمانان به آن، ممتاز و مشخص می شوند. در جاهای دیگر نهج البلاغه نیز، نماز به عنوان شعار اصلی ملت اسلام معرفی و شناخته شده است و فاصله انسان و کفر، ترک نماز است.

اهمیت نماز

نماز، ملائک و میران است و ملائک قبولی سایر اعمال نماز است. نماز، درود فرشتگان را برای انسان و نظر لطف فرشتگان را جلب می کند. پیامبر خدا (ص) در حدیثی فرموده اند: «إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مَهْلَاهُ»^۱ تا وقتی که تو بر نماز ایستاده ای و در حال عبادت هستی، ملائکه خدا بر تو درود می فرستند. این اعمال درگاه الهی، طوری است که درود ملائکه الهی را جلب می کند.

نماز، مایه تقرّب الهی است که روح نماز، قرب به ساحت الهی است. امام باقر (ع) می فرماید: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ إِذَا كَانَ فِي الصَّلَاةِ»^۲ نزدیکترین حالت انسان به خداوند، وقتی است که انسان به نماز ایستاده است. اگر شما قرب به خدا را می خواهید به نماز بایستید. بهترین و بالاترین فرصت برای تقرّب به خداوند، هنگام نماز است. ملائکه و آسمان را متوجه می کند. «الصلاة قربان کل تقی»^۳

نماز، کفّاره گناهان است. وسیله بازگشت و توبه است و راهی برای کاهش گناهان است. روایات متعددی آمده که گناهان شمارا پاک می کند. گناهانی که دل انسان را سیاه و آثار سوء برجای

^۱ دعائم الاسلام: ج ۱ ص ۱۳۴/ شناخت نامه نماز: ج ۱ ص ۲۰۴

^۲ نهج البلاغه، کلمات قصار ۱۳۶

می‌گذارد. در حدیث شریفی از پیامبر خدا (ص) نقل شده است: برای خداوند، ملکی است که برای هر نماز یک ندایی به نماز سر می‌دهد. هنگامی که صدای اذان بلند می‌شود، این ملک از آسمان همگان را به نماز فرامی‌خواند؛ و سخن ملک در این باره است: «یا بَنِي آدَمَ قُومُوا إِلَيَّ نِيرانِكُمْ الَّتِي أوقدتُموها على أنفسكم فأطفئوها بالصَّلَاةِ» مردمان، برخیزید به سمت آتش‌هایی که افروخته‌اید، آن‌ها را با نماز خاموش کنید، این گناهان آتش است. ملک الهی، بنابر نقل این حدیث، با نماز درست، دعوت به خاموش کردن آتش گناهان می‌کند. امام علی (ع) می‌فرماید: «الصَّلَاةُ صابون الخطايا» نماز، زداینده خطاها و گناهان است. کسی که نماز را با معرفت به حق نماز به یاد آورد، خداوند او را خواهد بخشید؛ و در حدیث دیگری که شیعه و سنی نقل کرده‌اند: نماز مانع رود جاری است که خداوند هر روز پنج بار در نوبت‌های نماز بر در خانه شما جاری می‌کند. شما جل آلوده. معاصی خودتان را به این رود جاری خدا بسپارید تا این آلودگی‌ها رفع گردند.

اثر نماز، استجاب دعا است. قنوت نماز را نگاه دعا و نیایش خداوند است. «من ادی فريضة فله عند الله دعوة مستجابة» کسی که به درستی قنوت را اقامه نماید، خداوند برای او یک دعای مستجابی را حفظ می‌کند ذخیره دعای او افزایش می‌یابد.

نماز انوار جلال و جمال خدا را متوجه انسان می‌کند. در حدیثی از امام علی (ع) آمده است: اگر نمازگزار می‌دانست که چگونه در هنگام نماز، جلال و عظمت خدا را می‌پوشاند و فرامی‌گیرد، هرگز دوست نداشت از سجده سر بردارد. سجده اوج نماز است.

^۱. نهج الفصاحة (مجموعه کلمات قصار حضرت رسول صلی الله علیه و آله)، ص: ۳۳۵

^۲. الصلاة فی الكتاب والسنة نویسنده: محمد الریشهری جلد: ۱ صفحه: ۱۴۴

^۳. بحارالانوار، ج ۸۵ ص ۳۲۱